

Słowo wstępne

Szanowni Państwo,
Zapraszamy do zapoznania się z pierwszym w tym roku numerem kwartalnika Leader Newsletter adresowanego do doradców rolnych oraz lokalnych grup działania.

Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie od 2004 roku aktywnie uczestniczy w procesie wdrażania podejścia Leader w rozwoju obszarów wiejskich.

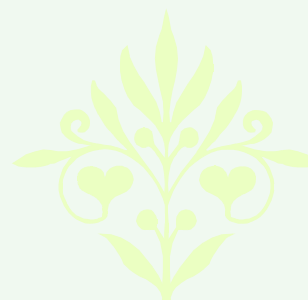
Wspieramy lokalne grupy działania poprzez organizowanie różnego rodzaju szkoleń, konferencji i seminariów, a także opracowania informacyjne i poradnikowe. Spotykamy się z doradcami z jednostek doradztwa rolniczego w celu przybliżenia zasad podejścia Leader. Od kilku lat staramy się przybliżyć do siebie oba środowiska w celu lepszego wdrażania działań 4 osi PROW.

Nawiązując do wcześniejszych doświadczeń, postanowiliśmy wznowić, w nieco nowym kształcie, publikowanie Newslettera. Zapraszamy do włączenia się do prac redakcyjnych. Mamy nadzieję, że skorzystacie Państwo z możliwości informowania innych uczestników podejścia Leader o tym co robicie, jakie macie sukcesy, z czym się borykacie, że włączycie się za pośrednictwem tej publikacji w proces doskonalenia podejścia Leader w Polsce.

Jarosław Bomba
Dyrektor Oddziału

Ważne tematy:

- ◆ Projekty współpracy
- ◆ Konkursy
- ◆ Zaproszenia
- ◆ Ciekawe artykuły
- ◆ Relacje LGD

W tym numerze:

<i>Projekty współpracy</i>	2
<i>Zapowiedzi konkursów</i>	3
<i>Symposium Agroturystyczne</i>	4
<i>Program rozwój targowisk</i>	5
<i>Giełda Agroturystyczna</i>	6
<i>Agrotravel</i>	7
<i>Szkolenia dla LGD</i>	8
<i>LGD na targach w Łodzi</i>	8
<i>Realizowane projekty współpracy</i>	9—11
<i>Podejście Leader w projektach współpracy</i>	12—16

Projekty współpracy jako czynnik aktywizujący grupy działania

**Rok 2011
rokiem
współpracy!**

Wśród lokalnych grup działania wiosenne przebudzenie. Po okresie organizowania biur, po doświadczeniach z naborów, czas na wspólne projekty z innymi grupami z Polski i zagranicy.

Naturalnym wydaje się, że LGD zaczynają ze sobą współpracować właśnie teraz. Połowa okresu programowania wybiła. Rady LGD przeszły nabory wniosków do wszystkich działań. Beneficjenci czekają na ocenę wniosków złożonych do Instytucji Wdrażających. Część czeka na podpisanie umów lub realizuje już swoje projekty. Pozostali wnioskodawcy są już po zrealizowaniu projektów i czekają na zwrot pieniędzy. Członkowie LGD zorganizowali już pracę biurową i funkcjonują jak porządne organizacje pozarządowe. Teraz kolej na projekty współpracy, nie tylko z uwagi na fakt iż jest to jedno z działań osi 4 ale jako jedna z głównych zasad podejścia Leader.

Wg bieżącej informacji o stanie realizacji PROW z marca 2011, w ramach działania „Wdrażanie projektów współpracy”:

- Liczba złożonych wniosków ogółem: **173**
- Liczba zawartych umów ogółem: **54**
- Liczba zrealizowanych płatności ogółem: **12**

Obecnie LGD czekają na wejście w życie nowego rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczególnych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomo-

cy finansowej w ramach działania „Wdrażania projektów współpracy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Ma wejść ono w życie „na dniach”. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa opracowuje nowe wnioski o przyznanie pomocy i wnioski o płatność oraz umowę.

Już dziś wiemy, że rozporządzenie niesie ze sobą nowe rozwiązania. Największą zmianą jest wyznaczenie jednego koordynatora dla całego projektu współpracy. Osoba koordynująca będzie odpowiedzialna za realizację wszystkich zadań z projektu. Koordynator wg nowego rozporządzenia będzie mógł być zatrudniony jako nowy pracownik LGD. Zmieniła się również zasada „każdy płaci za siebie”. Nowe podejście mówi, że kosztem kwalifikowanym może być pokrycie kosztów „pobytu osób zaangażowanych ze strony partnerów projektu współpracy będących LGD”. Pod tym zapisem rozumiemy koszty związane z pobytem grupy osób odwiedzającej innych partnerów. Zmieniły się również zapisy w umowie partnerskiej, są też nowe kryteria wyboru w ramach oceny zgodności projektu współpracy. Te i inne zapisy są w znowelizowanym rozporządzeniu. Zachęcam do zapoznania się z tymi zmianami.

Przykłady realizowanych projektów współpracy znajdą Państwo w dalszej części naszej publikacji.

Jeżeli chcieliby się Państwo podzielić przykładami projektów współpracy z innymi lokalnymi grupami działania, prosimy przesyłać artykuły wraz z dokumentacją zdjęciową na adres: k.boba@cdr.gov.pl a my zamieścimy je w kolejnych kwartalnikach Newslettera.

Zapraszam do wymiany doświadczeń,
Karolina Boba
CDR O/Kraków

Zaufanie i partnerstwo

„Strona internetowa wizytówką obszaru LGD”

Konkursu organizowany przez Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie dla lokalnych grup działania na najlepszą stronę internetową pod tytułem:

„Strona internetowa wizytówką obszaru LGD”

W drugim półroczu 2011 roku Centrum Doradztwa Rolniczego O/Kraków planuje przeprowadzenie konkursu dla lokalnych grup działania na najlepszą stronę internetową.

Celem konkursu jest podniesienie poziomu merytorycznego, technicznego i atrakcyjności stron internetowych administrowanych i redagowanych przez lokalne grupy działania oraz wskazanie najlepszej strony internetowej lokalnej grupy działa-

nia wybranej w ramach PROW 2007-2013, jako dobrej praktyki do wykorzystania przez inne LGD.

Strona internetowa jest narzędziem niezbędnym do kreowania wizerunku organizacji a równocześnie jednym z najlepszych narzędzi służących społeczeństwu. Dobra strona internetowa to nie tylko wizytówka danej organizacji i narzędzie promocji, ale to także źródło informacji, wiedzy i niezbędnych danych. Odpowiednio zbudowana strona internetowa to jedna z dróg do sukcesu dla lokalnej grupy działania. Jest to również istotny element, który może przysłużyć się realizacji lokalnej strategii rozwoju.

Najlepsze strony internetowe zostaną

nagrodzone! Zwycięzcy konkursu otrzymają nagrody rzeczowe oraz będą mogli umieścić na swojej stronie internetowej i na wydawanych materiałach promocyjnych logotyp konkursu. Relacja z przebiegu konkursu oraz wyniki zamieszczone będą na stronie KSOW oraz CDR w celu promocji zwycięskich grup i ich obszaru.

Już dziś zachęcamy do ulepszania swoich stron internetowych!

O szczegółach poinformujemy Państwa w czerwcu 2011 r.

Karolina Boba
CDR O/Kraków

Konkurs „Pamiętniki agroturystyki”

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oddział w Krakowie, jako jeden ze współorganizatorów, przygotowuje się do ogłoszenia konkursu pod roboczym tytułem: „Pamiętniki agroturystyki”.

Forma konkursu pamiętnikarskiego będzie stanowić „uzupełnienie” obrazu polskiej agroturystyki na przestrzeni 20 lat, będzie również ciekawym i innowacyjnym sposobem na zaktywizowanie i zachęcenie mieszkańców obszarów wiejskich oraz inicjatorów i osób zaangażowanych w promocję i rozwój agroturystyki w Polsce do podzielenia się swoimi subiektywnymi uwagami i spostrzeżeniami w wymienionym obszarze. W konkursie znajdzie się przede wszystkim miejsce dla tych, którzy chcąc pochwalić się swoimi osiągnięciami, stanowią przykład „dobrej praktyki”, również w zakresie rozwoju obszarów wiejskich do jakich niewątpliwie można zaliczyć szereg inicjatyw gospodarstw agroturystycznych.

Misją naszego konkursu będzie zachęcenie osób, dla których prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego czy przyjmowanie turystów jest sposobem na

życie realizowanym z pasją; do osobistych wypowiedzi, potwierdzających ich wkład:

- w kształtowanie świadomości konsumenckiej w zakresie tradycyjnej produkcji rolnej,
- w kształtowanie preferencji co do sposobu spędzania wolnego czasu na obszarach wiejskich,
- w promowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- w integrowanie działań na rzecz identyfikacji z regionem,
- w kształtowanie wizerunku współczesnej wsi,
- w zakresie wpływu na inspirowanie zmian zachodzących na polskiej wsi,
- promocję poszukiwania rozwiązań innowacyjnych dla rozwoju obszarów wiejskich.

Do wypowiedzi będziemy zachęcać osoby, które są właścicielami gospodarstw agroturystycznych, kwaterodawcami, działającymi na rzecz rozwoju agroturystyki czy bezpośrednich odbiorców usług agroturystycznych.

Szczegóły konkursu wraz z regulaminem

powinny pojawić się na naszej stronie w kwietniu bieżącego roku.

Edyta Klimowska – Bobula
CDR O/Kraków

Symposium Agroturystyczne w Mielnie

Centrum Doradztwa Rolniczego O/Kraków organizuje XIV Ogólnopolskie Symposium Agroturystyczne. Symposium odbędzie się w dniach **13 – 15 września 2011 r.** w centrum szkoleniowo-konferencyjnym Wojskowego Domu Wypoczynkowego w Mielnie – Unieściu.

W tegorocznej edycji Symposium proponujemy podjęcie tematyki społecznego wymiaru turystyki i przedsięwzięć z zakresu infrastruktury społecznej na wsi w powiązaniu z zagadnieniami kierunków rozwoju turystyki wiejskiej w nowym okresie programowania UE po roku 2013. Temat przewodni XIV Symposium Agroturystycznego brzmi:

„Turystyka wiejska – społeczny wymiar w ekonomicznym kontekście”.

Inicjatywę organizacji Symposium podejmują wspólnie:

- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Krakowie,
- Zachodniopomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach,
- Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie,
- Wyższa Szkoła Organizacji Turystyki i Hotelarstwa w Warszawie,
- Środkowopomorska Grupa Działania w Koszalinie,
- Gminna Organizacja Turystyczna w Sianowie.

Zamierzeniem organizatorów jest podjęcie ogólnopolskiej dyskusji na temat nowego spojrzenia na społeczno-ekonomiczny potencjał wsi oraz miejsca i roli turystyki wiejskiej w kreowaniu gospodarki wiejskiej. Omówieniu i dyskusji poddane zostaną kwestie:

- Turystyka wiejska jako narzędzie poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.
- Rozszerzenie funkcji turystyki wiejskiej o produkty turystyki społecznej i działania na rzecz włączenia społecznego.
- Twórcza organizacja przestrzeni i wykorzystanie kapitału społecznego wsi dla budowania specjalistycznych produktów turystycznych.
- Zarządzanie wiejskimi produktami turystycznymi przez przedsiębiorstwa społeczne.

Do udziału w Symposium zapraszamy przedstawicieli wszystkich środowisk angażujących się w rozwój turystyki wiejskiej w Polsce tj. nauki, doradztwa, stowarzyszeń agroturystycznych, Lokalnych Grup Działania, Lokalnych i Regionalnych Organizacji Turystycznych, administracji państwowej i samorządowej. Mamy nadzieję, że spotkanie posłuży wzajemnemu poznaniu, integracji i współpracy poszczególnych środowisk.

Koszt uczestnictwa w Symposium wynosi 450 zł i obejmuje: nocleg w pokoju 2-osobowym w dniach 13/14.09.2011 i 14-/15.09.2011, wyżywienie przez okres trwania konferencji, tj. od obiadu 13.IX.2011 r. do obiadu 15.IX.2011 r., udział w zajęciach programowych i imprezach towarzyszących oraz materiały konferencyjne. Zainteresowane osoby mogą rezerwować dodatkowy nocleg w dniu poprzedzającym symposium tj. 12/13.09.2011 r. za dodatkową opłatą.

Zgłoszenia udziału w Symposium na załączonym formularzu wraz z opłatą za uczestnictwo prosimy kierować do dnia 15 czerwca 2011 r.

Równocześnie informujemy, że Symposium towarzyszyć będzie wydawnictwo konferencyjne w formie zeszytu naukowego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stetinensis seria Oeconomica. Koszt publikacji artykułu w wydawnictwie dla osób uczestniczących w Symposium wynosi 250 zł; publikacja artykułu bez uczestnictwa w konferencji wiąże się z opłatą w wysokości 500,00 zł.

Osoby zainteresowane publikacją artykułu prosimy o zgłoszenie jego tytułu wraz z krótkim opisem planowanej treści na załączonym formularzu do dnia 15 kwietnia 2011 r. oraz o przesłanie tekstów zgodnie ze wskazówkami dla autorów na nośniku elektronicznym lub pocztą elektroniczną, w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 maja 2011 r.

Szczegółowe informacje o Symposium oraz formularze do pobrania w wersji elektronicznej znajdują się na stronie internetowej www.agroturystyka.edu.pl/symposium2011.

Zapraszamy!

„Mój rynek” - program rozwoju targowisk na obszarach wiejskich

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi chce stworzyć ogólnopolską sieć targowisk obszarów wiejskich pod szyldem "Mój rynek". W związku z powyższym proponuje wprowadzenie możliwości współfinansowania ze środków PROW 2007-2013 inwestycji polegających na budowie, przebudowie, remoncie lub wyposażeniu targowisk stałych w ramach Programu „Mój Rynek”.

Targowiska realizowane ze środków PROW 2007 – 2013 będą nowoczesnymi miejscami handlu. Dzięki ich modernizacji rolnicy będą mogli sprzedawać swoje produkty w odpowiednich warunkach. Wyremontowane, zadbane miejsca handlu mają stanowić zachętę dla rolników do korzystania z tej formy sprzedaży towarów. Poprawią estetykę miejscowości i korzystnie wpłyną na jakość życia mieszkańców obszarów wiejskich.

Wsparcie tworzenia i modernizacji targowisk ułatwi zbyt produktów rolnych, poprzez skrócenie łańcucha pośredników i w konsekwencji spowoduje obniżenie marż handlowych, kosztów transportu i osiągnięcie przez producentów rolnych wyższych dochodów. Z punktu widzenia klientów, rozwój struktur drobnego handlu stwarza lepsze możliwości zaopatrzenia się w produkty lokalne, nieprzetworzone, świeże i atrakcyjne cenowo.

Środki na inwestycje mają być przyznawane w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” objętego PROW 2007-2013.

Podmiotem wdrażającym działanie jest samorząd województwa.

Pomoc może uzyskać **gmina lub związek międzygminny** na realizację projektów w zakresie:

- wykonania targowiska w określonym miejscu, a także odbudowy, rozbudo-

wy, nadbudowy istniejącego targowiska,

- przebudowy lub remontu targowiska,
- wyposażenia targowiska.

Ponadto projekt:

- musi być realizowany w miejscowości liczącej nie więcej niż 50 tys. mieszkańców,
- nie może mieć charakteru komercyjnego,
- musi być zgodny z opracowanymi wytycznymi dotyczącymi standardów wykonania targowiska,
- spełnia wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, które mają zastosowanie do projektu.

Wszystkie targowiska, które powstaną w ramach programu „Mój rynek” muszą być wykonane według ściśle określonych standardów m.in. w zakresie zabudowy, powierzchni, wielkości miejsca przeznaczonego dla handlujących czy minimalnych wymogów sanitarnych i weterynaryjnych.

Maksymalna wartość pomocy na realizację projektów dotyczących budowy lub modernizacji targowisk w jednej gminie, w okresie realizacji programu, nie będzie mogła przekroczyć 1 mln zł.

Przy czym dofinansowanie z EFROW wynosi maksymalnie 75 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji.

Wsparcie ma trafiać głównie do tych miejscowości, w których ze względu na wysoki poziom bezrobocia oraz niski dochód podatkowy niezbędne jest wprowadzenie instrumentów pozwalających na wykonanie inwestycji, na których realizację gmina nie jest w stanie zapewnić środków we własnym budżecie.

W pierwszej kolejności do realizacji mają być przyjmowane projekty dotyczące miejsc, na których handel jest już prowadzony, gdyż w przypadku targowisk duże znaczenie ma tradycja i ciągłość działalności handlowej. O przyznaniu pomocy decydować będzie suma uzyskanych punktów przyznawanych na podstawie szczegółowych kryteriów.

Zakłada się, że w ramach Programu zrealizowanych zostanie 80 nowych targowisk oraz 200 zostanie zmodernizowanych.

Planowane jest, że samorządy województw rozpoczną ogłaszanie terminów naborów wniosków o przyznanie pomocy od III kwartału 2011 r.

Źródło: Broszura MRiRW, 1 luty 2011 r, Warszawa.

Klaudia Kieljan
CDR O/Kraków

Gięda Agroturystyczna w Krakowie

UNIWERSYTET ROLNICZY
im. Hugona Kołłątaja w Krakowie

XIV Małopolska Gięda Agroturystyczna

PL 31-425 Kraków, Al. 29 Listopada 46

tel./fax +48 (12) 662 51 75, e-mail: biurocku@ur.krakow.pl

Program**XIV Małopolskiej Giędy Agroturystycznej**

Miejsce: Kampus Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie Al. 29 Listopada 46-50

9 kwietnia 2011r.

10:00 – 10:30 – Uroczyste otwarcie Giędy:

- JM Rektor UR prof. dr hab. Janusz Żmija,
- Marszałek Województwa Małopolskiego - Marek Sowa,
- Wojewoda Małopolski - Stanisław Kracik.

10:30 – Zwiedzanie stoisk.

11:15 – 13:15 – Konferencja, Agroturystyczna pt. „Potrawy regionalne w wymarzonim ogródku agroturystycznym – wybrane zagadnienia” – Aula Centrum Kongresowego Al. 29 Listopada 46 (budynek Wydziału Leśnego)

11:15 – 11:25 Rozpoczęcie Konferencji – prof. dr hab. inż. Kazimierz Wiech

11:25 – 12:15 „Wymarzony ogród agroturystyczny – zasady projektowania”

Dr Tatiana Tokarczuk

12:15 – 13:05 „Tradycyjny sposób wyrabiania serów” prof. dr hab. inż. Genowefa Bonczar

13:05 – 13:15 Podsumowanie i zakończenie.

12:00 – 13:30 – Występy zespołów regionalnych – hol Wydziału Leśnego oraz Klub Akademicki „ARKA”.

14:00 – 15:00 – „Potrawy z królika” – pokaz przeprowadzi Ojciec Zygmunt Galoch (OSB) z Opactwa Benedyktynów w Tyńcu.

17:00 – Ogłoszenie wyników Konkursu „Agroturystyczny Stół”.

18:00 – Zakończenie zwiedzania stoisk.

10 kwietnia 2011r.

9:00 – Zwiedzanie stoisk.

10:00 – 11:00 – Rozdanie nagród w Konkursie „Agroturystyka widziana oczami dziecka”

12:00 – 13:00 – „Potrawy z gęsi” – pokaz przeprowadzi Pani Ewa Wachowicz.

15:30 – Zakończenie Giędy.

Organizator zastrzega sobie prawo wprowadzenie niewielkich zmian w programie.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
Europa inwestująca w obszary wiejskie

Institucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata
2007 – 2013 – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Agrotravel w Kielcach

TARGI KIELCE S.A.
25-672 Kielce
ul. Zakładowa 1
tel. +4841 365 12 22
fax +4841 345 62 61

Project Manager
Cyprian Kowalczyk
tel. +4841 365 13 36
fax +4841 365 12 96
e-mail:
agrotravel@targikielce.pl

Project Manager ROT
Aniceta Adamczak-Łypacz
tel./fax +4841 361 80 57
wew.23
kom. +48 515 062 075
e-mail:
a.lypacz@swietokrzyskie.travel
rot@swietokrzyskie.travel

TARGI KIELCE

- trzeci ośrodek wystawienniczy w Europie Środkowo-Wschodniej*
- prawie 30-procentowy udział w polskim rynku targowym
- organizator wysoko specjalizowanych Targów dla różnych gałęzi przemysłu i usług
- profesjonalizm i kompleksowość usług
- konferencje w nowoczesnych i doskonale wyposażonych salach Centrum Konferencyjnego
- niepowtarzalna atmosfera spotkań biznesowych i towarzyskich

TARGI KIELCE

- the third largest exhibition centre in Central and Eastern Europe*
- almost 30% share in the Polish exhibition market
- organizer of highly specialized fairs of numerous industries and services
- professionalism and comprehensiveness of services
- conferences in modern and perfectly furnished rooms of the Conference Centre
- unique atmosphere for business and social meetings

* wg danych CENTREX - Międzynarodowego Związku Statystyk Targowych / according to CENTREX - International Exhibition Statistics Union

AGROTRAVEL

15-17.04.2011

Kielce

III Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki

Szkolenia dla Lokalnych Grup Działania

W dniach 2 marca oraz 17 marca br. Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie na zlecenie Lokalnej Grupy Działania *Wszyscy Razem* (woj. mazowieckie) oraz Lokalnej Grupy Działania *Wadoviana* (woj. małopolskie) zrealizowało szkolenia na temat przyznawania pomocy w ramach małych projektów. Uczestnikami obydwu szkoleń byli mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji z obszaru działania ww. LGD. Tematyka szkolenia obejmowała zagadnienia związane z zasadami wyboru małych projektów przez LGD w kontekście wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju, omówiono zakres małych projektów, koszty kwalifikowalne oraz najważniejsze kwestie związane z realizacją, rozliczaniem małych projektów a także zobowiązania Beneficjenta wynikające z umowy przyznania pomocy. Szkolenie prowadziła Marta Starmach – Starszy Specjalista w Dziale Rozwoju Obszarów Wiejskich CDR O/Kraków.

Marta Starmach
CDR O/Kraków

Małe projekty
zmieniają
Polską wieś

LGD "Beskid Gorlicki" na Międzynarodowych Targach NA STYKU KULTUR

Dzięki uprzejmości Małopolskiej Organizacji Turystycznej Stowarzyszenie LGD „Beskid Gorlicki” miało okazję wziąć udział w **XVII Międzynarodowych Targach – Regiony Turystyczne NA STYKU KULTUR 2011**. Odbywająca się w dniach 25-27 lutego br. w Łodzi impreza zebrała ponad 170 wystawców z 6 krajów europejskich. Imprezie towarzyszyły branżowe szkolenia, wykłady, spotkania z podróżnikami, a także konkursy. LGD „Beskid Gorlicki” promowała się na stoisku Małopolski obok Małopolskiej Organizacji Turystycznej, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego, Kopalni Soli Wieliczka, Tłoczni Maurera z Łącka, Miasta Krakowa, Miasta Tarnowa, Powiatu Suskiego i Podbabiogórza. Stowarzyszenie zaprezentowało materiały dostarczone

przez gminy z terenu powiatu gorlickiego.

Jak wynikało z rozmowy z odwiedzającymi stoisko, powiat gorlicki kojarzony jest głównie z wydobywaniem ropy naftowej, a także z uzdrowiskiem Wysowa Zdrój. Bez wątplenia na szerszą promocję zasługują także inne atrakcje naszego powiatu. Z dostarczonych przez gminy materiałów największym zainteresowaniem cieszył się folder „Z Bobowej na Grunwald”, a także film „Piękno Beskidu Gorlickiego” zrealizowany przez Regionalną Telewizję Gorlicką na zlecenie LGD.

Dziękujemy i zapraszamy do współpracy przy kolejnych wydarzeniach!

Anna Kocur
LGD „Beskid Gorlicki”

TORE - The Taste of Rural Europe—project współpracy

LGD Dunajec-Biała realizuje jeden z największych projektów współpracy międzynarodowej w ramach osi 4 LEADER. Start projektu przypada na lipiec 2011 wraz z przejęciem przez Polską Prezydencję w U.E.

TORE, który jest skrótem od jego angielskiej nazwy „The Taste of Rural Europe” tłumaczymy jako „Wiejski Smak Europy”. Udział w projekcie zadeklarowały Lokalne Grupy Działania i organizacje o profilu powiązany z produktem lokalnym z krajów takich jak Wielka Brytania (Szkocja, Walia), Szwecja, Estonia, Hiszpania oraz Polska.

W centrum projektu TORE znajduje się produkt lokalny. Jego zaś celem jest wszechstronna wymiana doświadczeń, know-how oraz stworzenie internetowej platformy współpracy pomiędzy organizacjami rolniczymi i lokalnymi producentami żywności z krajów biorących udział w tym projekcie. Ważnym aspektem przedsięwzięcia jest wypracowanie wspólnej strategii sprzedaży z zastosowaniem nowych ścieżek dystrybucji i nowoczesnych, innowacyjnych technologii - sprzedaż bezpośrednia min. Z wykorzystaniem internetu jak również wypracowanie wspólnego znaku jakości. Planowany jest również międzynarodowy festiwal produktu lokalnego jako impreza cykliczna służąca promocji i umożliwiająca sprzedaż produktów lokalnych z różnych regionów Unii Europejskiej przez co będzie ona również miała wymiar wzmacniający poczucie tożsamości europejskiej. Projekt ten będzie miał przy tym podejście kompleksowe i nie zawęzi się jedynie do działań związanych z rozwojem innowacyjnych ścieżek sprzedaży ale również będzie kładł nacisk na rozwój towarzyszącego produktowi lokalnemu sektora usług (agroturystyka, szlaki produktów lokalnych itp).

Pomysł projektu zrodził się przy okazji realizacji w naszym terenie innego przedsięwzięcia związanego z produktem lokalnym, a którym była „paczka od rolnika”. Sprzedaż za pośrednictwem witryny internetowej produktów ekologicznych i lokalnych od rolników z naszego regionu, którą uruchomiliśmy ze sporym sukcesem w czerwcu mijającego roku. Pomysł ten spotkał się z bardzo przychylnym przyjęciem tak ze strony producentów jak i konsumentów. Szeroko na jego temat pisały również media. Należy w tym miejscu podkreślić, że wszyscy biorący udział w projekcie TORE partnerzy mają doświadczenia z zakresu sprzedaży bezpośredniej produktów lokalnych.

Jesteśmy głęboko przekonani, że współpraca w ramach tego projektu doprowadzi do wzmocnienia oferty produktów lokalnych jak również przyczyni się do podniesienia konkurencyjności wytwarzających je gospodarstw. Jest to szczególnie ważne z uwagi na to, że sprzedaż bez-

pośrednia jest poważną szansą rozwoju a niekiedy wręcz „być albo nie być” dla małych i średnich gospodarstw, szczególnie gospodarstw ekologicznych lub gospodarstw o niszczej specjalizacji zajmujących się wytwarzaniem np. produktów tradycyjnych, lokalnych czy żywności bezglutenowej. Gospodarstwa takie są nierzadko jedynymi kultywatorami wielu lokalnych tradycji jak również stanowią o folklorze i różnorodności środowisk wiejskich. Z tego punktu widzenia wzmocnienie ich rentowności jest zadaniem niezwykle ważnym.

Wierzmy ponad to, że praca w tym międzynarodowym gronie speców od produktów lokalnych, przełoży się nie tylko na konkretne i wymierne rezultaty ale, że również jej owoce wpiszą się w globalny dyskurs na temat szeroko ostatnio dyskutowanych produktów lokalnych a także wesprą kierunek nowoczesnego myślenia o wsi.

Znamienny jest również fakt, że początek realizacji projektu TORE zbiegnie się z historycznym momentem pierwszej Polskiej Prezydencji w Unii Europejskiej. Z tego względu projekt ten nabiera niejako dodatkowego symbolicznego znaczenia. Należy wziąć pod uwagę wielość krajów biorących w nim udział i fakt, że Polska występuje jako kraj koordynujący. W ten sposób jako paralelę w wymiarze lokalnym pragniemy również za pośrednictwem tego przedsięwzięcia zademonstrować wartość i znaczenie inicjatyw oddolnych, stanowiących esencję programu LEADER.

Jan Czaja
LGD Dunajec Biała

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ PODHALAŃSKĄ LGD

Projektem współpracy realizowanym przez Podhalańską Lokalną Grupę Działania jest projekt Pt. „TRADYCJE KUCHARSKIE OD WIELICZKI, AŻ DO TATR”- REALIZACJA, w której PLGD jest współkoordynatorem.

Celem ogólnym projektu współpracy jest zachowanie i waloryzacja dziedzictwa kulturowego. Celem szczegółowym jest kultywowanie tradycji kucharskich poprzez organizację konkursu potraw regionalnych na Podhalu i w Wieliczce oraz wydanie 500 szt. książki kucharskiej Pt. „Tradycje kucharskie od Wieliczki, aż do Tatr” z obszaru Pogórza Wielickiego i Podhala. Okres realizacji projektu wynosi 12 miesięcy.

Rezultatami operacji będzie: wydanie 500 sztuk egzemplarzy książki kucharskiej z przepisami kulinarnymi z terenu Podhalańskiej LGD oraz LGD „Wielicka Wieś”, pobudzenie aktywności gospodyń wiejskich i chęć rozpowszechniania wiedzy o tradycjach kucharskich z terenów wiejskich, zorganizowanie konkursu potraw regionalnych na terenie LGD „Wielicka Wieś”, a tym samym dążenie do zapoczątkowania nowej tradycji lokalnej po wcześniejszym uczestnictwie w konkursie potraw regionalnych na terenie Podhala, gdzie taka impreza stała się wieloletnia już tradycją.

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ PODHALAŃSKĄ LGD

PRODUKT LOKALNY SZANSĄ ROZWOJU REGIONU: PRZYGOTOWANIE

Celem ogólnym projektu współpracy jest rozwój regionu oparty o produkt lokalny.

Celem szczegółowym projektu współpracy jest zwiększenie świadomości mieszkańców i rolników z terenów wiejskich i miejsko-wiejskich z obszarów LGD biorących udział w projekcie, w zakresie promocji produktów lokalnych i nowych form dystrybucji poprzez działania promocyjne, utworzenie strony internetowej oraz opracowanie i wydanie materiałów informacyjno - promocyjnych co przyczyni się do rozwoju obszaru opartego na produkcie lokalnym.

Operacja przygotowania projektu współpracy polega na: organizacji i przeprowadzeniu na obszarze działalności Partnerów projektu spotkań z Partnerami projektu współpracy, oraz jego beneficjentami i uczestnikami, w terminie od października 2010 do kwietnia 2011 roku.

W ramach przygotowania projektu zorganizowany został jest również wyjazd studyjny do Austrii w celu spotkania z Partnerem zagranicznym, poznania się Partnerów i rozeznania w obszarach, z których pochodzą Partnerzy oraz podpisania Woli Współpracy.

Projekt współpracy jest skierowany na pobudzenie aktywności środowisk lokalnych poprzez żywienie i integrację społeczności lokalnej angażując grupy docelowe: organizacji pozarządowych, w tym LGD, lokalnych liderów, rolników i rodzin rolników, lokalnych przedsiębiorców oraz dla młodzieży.

W trakcie wyjazdu Partnerzy zapoznali się ze sposobem promocji i dystrybucji produktów lokalnych, przybliżona była szczegółowo: sprzedaż bezpośrednia produktów, takich jak mleko- do szkół, gdzie sprzedaje się mleko bezpośrednio wyprodukowane w gospodarstwie w automatach mleczarskich zamontowanych w szkołach.

Grupa zapoznała się również z zakładem przetwórstwa oraz gospodarstwem mleczarskim, posiadającym roboty dojarskie oraz dokonującym sprzedaży bezpośredniej trwałych wyrobów mięsnych i chleba. - **Gospodarstwo Brandstätter**

Najważniejszym elementem wizyty w Austrii było podpisanie woli współpracy z LAG w Austrii- Lokalna Grupa Działania Regionalna Wspólnota na rzecz Rozwoju regionu Villach-Hermagor, z siedzibą w 9500 Villach

Partnerzy projektu współpracy:

- Podhalańska LGD
- LGD Dunajec Biała
- Stowarzyszenie Rozwoju Orawy
- Stowarzyszenie Górali Białych i Lachów Sądeckich
- LGD Nad Białą Przemszą
- Dolina Karpia
- LAG KARNISCHE REGION VILLACH

Rezultatem projektu będzie promocja kilkudziesięciu lokalnych produktów na obszarze 6 lokalnych grup działania obejmujących swoim działaniem powierzchnię 1839,81 km oraz dotarcie do kilku tysięcy osób. W trakcie targów oraz imprez promocyjnych planuje się udział około 1300 osób. Album promocyjny wydany w 2400 sztuk zostanie rozdysponowany w gminach i innych instytucjach gminnych na terenie grup partnerskich. Strona internetowa dotrze do dużego grona ludzi za pomocą linków umieszczonych na wszystkich stronach partnerów, gmin wchodzących w skład LGD oraz stronie i Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie.

W trakcie spotkań informacyjno – promocyjnych z grupą beneficjentów projektu uczestnicy zapoznają się z możliwościami promocji produktów lokalnych i nowych form dystrybucji z ekspertami w dziedzinie m.in. sprzedaży bezpośredniej oraz promocji produktów co przyczyni się do zwiększenia świadomości rolników i mieszkańców w zakresie sprzedaży i promocji własnych wyrobów.

Rezultatem projektu będzie zgłoszenie do rejestracji około 15 produktów tradycyjnych w Małopolskim Urzędzie Marszałkowskim na Liście Produktów Tradycyjnych. Wymienione powyżej działania, jak i pozostałe przeprowadzone w projekcie współpracy pozwolą na realizację zarówno założonych celów LSR jak i celów PROW na lata 2007-2013.

Projekty współpracy w zgodzie z filozofią podejścia Leader w rozwoju obszarów wiejskich

W powszechnym odczuciu Leader jest podejściem, metodą, narzędziem, zespołem działań jako „oś” w PROW, jest sposobem pozyskiwania i wydawania pieniędzy. Ale czy tylko? Myślę, że jest czymś znacznie szerszym: inspiracją, wyzwaniem, sposobem „uwalniania” i wykorzystywania energii ukrytej w ludziach i organizacjach – dla realizacji wspólnych zadań służących rozwojowi obszarów wiejskich.

CZY MOŻNA MÓWIĆ O FILOZOFII PODEJŚCIA LEADER?

Rozwój obszarów wiejskich wiąże się z ludźmi, zatem musi odnosić się do ich potrzeb, opierać na ich zasobach i być powiązany z ich wyobrażeniami.

Filozofia jako pojęcie, używam tu dla podkreślenia znaczenia metody, idei, całego ładunku wartości jakie zawiera podejście Leader w rozwoju obszarów wiejskich.

Zatem chodzi o to, aby projekty współpracy rozpatrywać w kontekście kryteriów wyznaczających, co jest, a co nie jest zgodne z filozofią Leader.

Nie chodzi o jakąś nieograniczoną wiarę w siłę podejścia ale o uznanie co stanowi minimum, aby móc mówić o zgodności projektów z filozofią podejścia Leader.

Pozwolę sobie na zdefiniowanie tego minimum, z zaznaczeniem, że rozumienie zasad podejścia może zawierać pewną ograniczoną dynamikę i ulegać zmianie.

Podstawowe kryteria, czyli minimum określające zgodność z podejściem Leader można zapisać jako następujące:

- terytorialnie i obszarowo, oddolnie i aktywnie,
- partnerstwo dla siebie i obszaru,
- wielosektorowość i integracja,
- innowacyjność, nowatorstwo,
- sieciowanie i współpraca,
- zarządzanie finansami na poziomie lokalnym.

Tylko wówczas, gdy wszystkie te kryteria (zasady) występują łącznie mówimy o podejściu Leader.

Uogólniając można powiedzieć, że filozofia podejścia Leader zamyka się w dyspozycji:

Poprzez zainspirowanie lokalnych społeczności, na konkretnym obszarze, do identyfikacji problemów i istotnych elementów potencjału lokalnego, przez własną aktywność, współpracę, odkrywczość i innowacyjność, w oparciu o lokalne partnerstwo trójsektorowe wsparte środkami publicznymi (UE i krajowe), z wykorzystaniem doświadczeń i pomysłów innych, do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.

BEZ PARTNERSTWA JAKO ORGANIZACJI NIE MA LEADER'A

Organizacja to grupa ludzi, która współpracuje ze sobą w sposób uporządkowany i skoordynowany, aby osiągnąć pewien zestaw celów. Organizacja jest wyodrębnioną częścią rzeczywistości o pewnej wewnętrznej strukturze, składającej się z części uporządkowanych według ustalonych reguł, które określają ich wzajemne relacje.

- Jest więc systemem.
- Jest systemem złożonym z wielu elementów, zależnych od siebie.
- Działa w określonej rzeczywistości, czyli otoczeniu.
- Korzysta z zasobów otoczenia zewnętrznego, przetwarza je oraz zwraca w przetworzonej formie.
- Składa się z członków lokalnej grupy działania (walne zebranie), władz, pracowników, otoczenia fizycznego i kultury.

Członkowie to osoby fizyczne i prawne posiadające, jako walne zebranie członków, pełnię władzy wyznaczoną ramami statutu i prawa powszechnego. Władze to zgodnie ze statutem kolegialne zespoły, którym przypisane są kompetencje i odpowiedzialności (Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna) wybrane przez członków (WZC). Pracownicy tworzący Biuro LGD, do których należą obowiązki wynikające z regulaminu pracy LGD czasem ze statutu, a za ich wykonywanie pobierają stałe wynagrodzenie. Fizyczne otoczenie to majątek trwały i ruchomy, wyposażenie i zasoby finansowe.

Kultura organizacji to spoiwo łączące członków organizacji i będące zbiorem wspólnych wartości, symboli oraz idei. To indywidualny dla każdej organizacji i nadający jej niepowtarzalny charakter system wartości i myślenia. Kultura w sposób trwały wyznacza postępowanie członków tak wewnątrz organizacji, jak i poza nią.

Reasumując pod pojęciem kultury organizacji kryje się zestaw wartości, które pomagają członkom organizacji rozumieć za czym organizacja się opowiada, jak pracuje i co uważa za ważne.

Otoczenie zewnętrzne jest to wszystko poza granicami organizacji co może na nią oddziaływać. Składa się z dwóch warstw:

Otoczenia ogólnego, które najczęściej posiada wymiar ekonomiczny, techniczny, społeczno-kulturowy, polityczno-prawny i międzynarodowy (wpływ LGD na to otoczenie jest minimalny, lub prawie nie widoczny).

Otoczenia zadaniowego, które składa się z konkretnych organizacji lub grup, które mogą wpływać na organizację (wpływ LGD na to otoczenie może być znaczny, a w szczególnych przypadkach zdecydowany).

Od szybkości i sposobu reagowania organizacji na zmienne warunki otoczenia zależy jej skuteczność i sprawność, dlatego zrozumienie otoczenia jest sprawą niezwykle ważną. Podstawowe cechy organizacji jako systemu można opisać następująco:

- Organizacja jest systemem otwartym, który prowadzi z otoczeniem wymianę materii, energii i informacji.
- Organizacja jest uporządkowanym systemem społeczno-technicznym.
- Organizacje są systemami tworzonymi celowo.
- Organizacje charakteryzują się budową hierarchiczną, co oznacza, że organizacja jako system dzieli się na podsystemy.
- Organizacje mają zdolność doskonalenia się, podnoszenia swojej sprawności i stopnia zorganizowania.
- Organizacje dążą do zachowania równowagi z otoczeniem poprzez zmiany swojej struktury.
- Funkcje kierownicze w organizacjach znajdują wyraz w procesach, które określa się mianem „sterowania” i „regulacji”.
- Organizacje charakteryzują się ekwifinalnością, co oznacza możliwość osiągnięcia podobnych efektów w różnych typach struktur organizacyjnych.

W organizacjach można wyróżnić następujące typy grup: funkcjonalne, zadaniowe, nieformalne i grupy interesu.

Wyodrębnienie grupy funkcjonalnej związane jest z realizacją bieżących celów organizacji. Złożoność procesu realizacji wymaga tworzenia grup zadaniowych dla względnie wąskiego zakresu celów w wyraźnie określonym horyzoncie czasu. Cele realizowane przez te grupy są ściśle związane z formalnym funkcjonowaniem organizacji.

Podstawą działań są w organizacjach procedury, zwykle sformalizowane i ściśle określone, tworzone dla usprawnienia działania organizacji.

Podstawą do tworzenia procedur są w pierwszej kolejności podstawowe państwowe akty prawne, a następnie normy wewnątrz-organizacyjne.

Powyższe zasady przekładają się na zależności poszczególnych organów w LGD. Podstawowy system struktury LGD składa się z organów funkcjonalnych: Rada (organ decyzyjny), Zarząd i Komisja Rewizyjna, szczególne usytuowanie w strukturze posiada Biuro LGD.

Ogólnie – wszystkie ogniwa struktury formalnej posiadają autonomię i określone kompetencje. Formalnie nie są zależne od siebie, z wyjątkiem Biura, które podlega Zarządowi ale „obsługuje” Radę i Komisję Rewizyjną. Dla skuteczności funkcjonowania niezbędna jest współpraca wszystkich organów LGD.

LGD może tworzyć zespoły zadaniowe, w zależności od potrzeb i w zgodzie ze Statutem. Zespoły zadaniowe muszą mieć swoje umocowanie i miejsce w strukturze LGD. Oznacza to, że każdy zespół zadaniowy podlega Zarządowi lub Komisji Rewizyjnej – Radzie raczej nie.

W ramach LGD funkcjonują nieformalne grupy interesu, najwyraźniej ukształtowane w postaci reprezentacji sektorów tworzących partnerstwo. Grupy te nie zawsze się „ujawniają” w LGD, nie mają formalnego umocowania i miejsca w strukturze formalnej, odgrywają jednak bardzo istotną rolę – tworzą strukturę partnerstwa.

Schemat na rys. 3. (następna strona) jest tylko szkicem, bowiem elementy zewnętrznego otoczenia w jakimś sensie (części) są też składnikami otoczenia wewnętrznego. LGD jest w szczególnym układzie zależności zewnętrznych wynikających z przepisów PROW, ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków EFR-ROW z dnia 7 marca 2007 roku z późniejszymi zmianami i rozporządzeń wykonawczych. Zależności wyznacza przede wszystkim umowa „ramowa” LGD z Samorządem Województwa. Wynikają w jakimś sensie z uchwał Rad Gmin, a także z innych przepisów i umów...

To co jest ważne dla LGD a istnieje „na zewnątrz” to system komunikacji z LGD i komunikacji LGD z otoczeniem zewnętrznym. Oznacza to, że LGD spełnia istotną funkcję – ośrodka kreującego porozumienie „centrali” ze środowiskami lokalnymi. Najważniejsze są relacje LGD z potencjalnymi wnioskodawcami a następnie beneficjentami – zależności te wyznaczają zasady naliczania kosztów funkcjonowania LGD (tak zwana skuteczność wdrażania działań PROW, lub skuteczność realizacji projektów wspomaganych ze środków będących w dyspozycji LGD).

Z punktu widzenia roli LGD jako instytucji uczestniczącej we wdrażaniu PROW 2007-2013 współpraca koncentruje się na osiągnięciu celów lokalnej strategii rozwoju. Współpraca w partnerstwie jest normą, wartością i celem organizacji, jest składowa kultury organizacji, dlatego w podejściu Leader jest taka ważna. Współpraca jest podstawą eliminacji zagrożeń i źródeł konfliktów.

WSPÓŁPRACA SZANSĄ NA LEPSZE WYNIKI

Każda współpraca niesie ze sobą wartości i zagrożenia. Wartości odnoszą się do takich czynników jak:

- Poznanie partnerów, ich problemów, doświadczeń i dorobku w zakresie wspólnie zidentyfikowanych obszarów tematycznych.
- Wzajemne **uczenie** się rozumienia partnerów, źródeł ich kultury, obyczajowości, historii, poglądów i postaw.
- Umiejętne **prowadzenie dialogu** wokół spornych kwestii współpracy.
- Sumowanie wiedzy, doświadczenia i umiejętności.
- Sumowanie wysiłków, w kontekście osiągnięcia celów wspólnie uzgodnionych.
- Wspólne **kreowanie** nowych wartości.

Zagrożenia odnoszą się do takich czynników jak:

- Identyfikacja partnerów pod **presją** czasu, wymogów PROW, a nie z punktu widzenia wspólnoty interesów.
- Nieprecyzyjny przekaz – **zakłócenia** w komunikacji pomiędzy partnerami.
- Brak **precyzji** w określaniu ról, zadań i zobowiązań stron – partnerów.
- Nadmierne aspiracje do przewodzenia w partnerstwie.
- Niski poziom **identyfikacji** partnerów z celami projektu współpracy.
- Nieadekwatne, do możliwości **zaciąganie** zobowiązań.
- Różne **przeszkody** natury formalno-prawnej.
- Brak **konsekwencji** w działaniu.

Tworzenie we współpracy wspólnych produktów i/lub struktur, na poziomie współdziałania, może przyczynić się do stworzenia całkiem nowych produktów i/lub struktur, jak również do przyznania produktom już istniejącym, przestrzeni międzyterytorialnej (i/lub transnarodowej).

Wszystko to realizuje się poprzez:

- Stworzenie koszyka produktów, w celu pogrupowania produkcji, miejsc dla jak najlepszego umiejscowienia produktów na rynku;
- Stworzenie pakietów, propozycji turystycznych, celem rozszerzenia i zróżnicowania przyjaznej oferty dotyczącej miejsc z dala od wielkich aglomeracji;
- Stworzenie wspólnych marek terytorialnych;
- Stworzenie sieci informacyjnej (platformy internetowej), celem promowania środowiska lokalnego, jego możliwości gospodarczych, socjalnych, kulturalnych.

DOŚWIADCZENIA I PRZYSZŁOŚĆ PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY

Przyglądając się doświadczeniom z realizacji Programu Leader najważniejsze nasuwające się pytanie jest następujące: czy wyniki osiągnięte drogą innowacyjnych działań finansowanych przez Program Leader mogą być jeszcze lepsze, jeśli zostanie uwzględniony podział na obszary i podmioty przynależące do różnych terytoriów (zarówno w skali narodowej, jak i międzynarodowej)?

Można dowiedzieć, że „narzędzie” współpracy należycie użyte podnosi skuteczność lokalnych działań. Doświadczenia wskazują na możliwości podnoszenia jakości lokalnych działań z wykorzystaniem idei „projektów współpracy”.

Zainicjowanie projektu współpracy wymaga poświęcenia czasu i zasobów: finansowych jak i ludzkich, a także technicznych ze strony wszystkich zaangażowanych podmiotów. Projekt taki musi się okazać bardziej owocny, to jest przynosić lepsze wyniki w porównaniu z projektami realizowanymi na szczeblu lokalnym. Innymi słowy, aby współpraca okazała się być skutecznym narzędziem rozwoju, powinna pracować na wartość dodaną w porównaniu z projektem lokalnym „samodzielnie” realizowanym.

Wiedza o wartości dodanej wynikającej z działań opierających się na współpracy, osiągnęła już wysoki poziom, czego dowodzi duża liczba podejmowanych działań opartych na zasadach projektów współpracy. Narzędzie współpracy dało możliwość swobodnego przeniesienia strategii już sprawdzonych, zastosowanych, jak również dokonania zestawienia obszarów podobnych lub uzupełniających się, celem ułatwienia wdrożenia innowacyjnych rozwiązań powtarzających się problemów. Przyczyniło się to do przekroczenia więzi strukturalnych silnie związanych z wymiarem lokalnym, jak i izolacji obszarów wiejskich.

Punkt wyjścia, wokół którego należy stworzyć plan działań, skuteczny podział obowiązków, jak również harmonogram projektu współpracy, powinien opierać się na wiedzy wszystkich partnerów w zakresie:

- Celów projektu;
- Czasu do dyspozycji, potrzebnego do realizacji przewidzianych działań;
- Procedur administracyjnych i finansowych każdego z partnerów;
- Zasobów finansowych, technicznych, ludzkich niezbędnych i oddanych do dyspozycji projektu;
- Umiejętności, kompetencji wymaganych i niezbędnych do realizacji projektu współpracy.

Zanim dojdzie do wprowadzenia i wykonania zamierzonych działań w zakresie projektu współpracy, wcześniej należy dobrze zaplanować i urzeczywistnić: skoordynowane zarządzanie działaniami, skuteczny system komunikacji pomiędzy partnerami, system monitorujący i oceniający zrealizowane działania.

Określenie tych trzech czynników, oraz ich skoordynowane funkcjonowanie, pozwala partnerstwu nie tylko na dysponowanie jasnymi zasadami, ale również umożliwia nabycie większej pewności przy regularnej realizacji przewidzianych działań, a co najważniejsze prowadzi do osiągnięcia przewidzianych celów.

Inicjatywa Leader od samego początku pomyślana była jako metoda włączania lokalnych partnerów w działania dla przyszłości obszarów wiejskich w Unii Europejskiej. Cele inicjatywy to ciągły proces poszukiwania takich sposobów działania, aby były one jak najbardziej skuteczne w każdym konkretnym środowisku i służyły jego rozwojowi. Idea ta, tak dalece okazała się skuteczna, że są kraje, w których fundamentem polityki państwa w zakresie rozwoju obszarów wiejskich jest podejście Leader.

Sukces projektu współpracy zależy przede wszystkim od stałości partnerstwa, którą można ocenić w trakcie realizacji projektu. Dlatego też, już od chwili poszukiwania partnera, jasność celu do którego się dąży, jak również całkowite zaangażowanie się w realizację projektu przez wszystkich potencjalnych zainteresowanych, stoją u podstawy poprawnego zredagowania projektu, jak również zdefiniowania i stworzenia stałego partnerstwa.